

Vergaderjaar 2008–2009

31 944

Intrekking van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank en wijziging van diverse wetten in verband met de oprichting van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 4 juni 2009

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

Inhoudsopgave

	blz.
1. Inleiding	1
2. Van CFI en IB-Groep naar DUO	2
3. Het basisregister onderwijs en de verwerking van Persoonsgegevens	4
4. Gevolgen voor het personeel	4
5. Consultatie	5
6. College bescherming persoonsgegevens	5
7. Financiële gevolgen	5
8. Uitvoeringsgevolgen	6
9. Administratieve lasten	6
10. Overig	6

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Depla (PvdA), Remkes (VVD), Van Bochove (CDA), Voorzitter, Joldersma (CDA), De Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Van Dijk (CDA), Leerdam (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Roefs (PvdA), ondervoorzitter, Verdonk (Verdonk), Van Leeuwen (SP), Biskop (CDA), Bosma (PVV), Pechtold (D66), Zijlstra (VVD), Langkamp (SP), Van Dijk (SP), Besselink (PvdA), Ouwehand (PvdD), Dibi (GL), Anker (CU) en Smits (SP).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Gill'ard (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Atsma (CDA), Ferrier (CDA), Sterk (CDA), Vietsch (CDA), Schinkelshoek (CDA), Jacobi (PvdA), Elias (VVD), Timmer (PvdA), Van Dam (PvdA), Van der Burg (VVD), Gesthuizen (SP), Jonker (CDA), Fritsma (PVV), Van der Ham (D66), Ten Broeke (VVD), Van Bommel (SP), Leijten (SP), Bouchibti (PvdA), Thieme (PvdD), Peters (GL), Ortega-Martijn (CU) en Gerkens (SP).

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel dat dient ter intrekking van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank (Wvi) en de oprichting van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Deze leden zijn verheugd dat de visie van de commissie-Kohnstamm over de ministeriele verantwoordelijkheid leiden tot een nadere bezinning over het bestaan van zelfstandig bestuursorganen (ZBO's). Al in de kabinetsreactie was duidelijk geworden dat de regering meent dat rijkstaken in beginsel onder de volledige verantwoordelijkheid van de minister moeten plaats vinden. Na bestudering van de argumenten bij de verzelfstandiging van de IB-groep bleek de regering te twijfelen of die argumenten nog voldoende valide waren. Dat de regering daaruit de conclusie trekt dat de ZBO-status van de IB-groep moet worden

ingetrokken, stemt deze leden tot tevredenheid. Wel hebben deze leden nog enige vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel rond de samenvoeging van het Centrale Financiën instellingen (CFI) en de Informatie Beheer Groep. De leden hebben nog enkele vragen bij het wetsvoorstel.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel, het advies van de Raad van State en het nader rapport.

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel ter intrekking van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank en wijziging van diverse wetten in verband met de oprichting van de DUO.

De leden zijn het eens met de doelstelling van het wetsvoorstel om de administratieve lasten voor burgers en instellingen vanuit de IB-groep en de Centrale financiële instellingen (Cfi) terug te dringen en de kwaliteit van dienstverlening van deze organisaties te verbeteren. De leden vinden het ook juist dat na eerdere discussies een duidelijke keuze is gemaakt inzake de sturingsrelatie tussen minister en IB-groep. Deze leden hebben echter wel aanleiding gezien tot het stellen van nadere vragen.

2. Van CFI en IB-Groep naar DUO

De leden van de CDA-fractie merken op dat een van de argumenten om indertijd over te gaan tot de verzelfstandiging was dat de minister zich dan niet meer met de individuele gevallen kon bezig houden. Nu wordt gesteld dat ook langs andere wegen de afstand kan worden gerealiseerd. De leden vragen of deze instrumenten in 1992 nog niet voorhanden waren. Zijn er nog andere ZBO's binnen het departement waarvan de grondslagen voor verzelfstandiging zijn geërodeerd, zo willen de leden weten.

Naast de intrekking van de verzelfstandiging van de IB-groep stelt de regering een fusie van de IB-groep en de Cfi voor. Was de realisering van deze wens slechts mogelijk indien de ZBO-status van de IB-groep was ingetrokken, zo vragen de leden. Hoe gaat de integratie van de Cfi en de IB-groep verlopen? Hoe lang gaat dat duren? Hoe voorkomt de regering dat dit integratieproces ten koste gaat van de dienstverlening aan de burgers en de instellingen? Waarom is het voornemen tot de oprichting van de DUO als baten-lastendienst niet tegelijkertijd voorgelegd aan de Kamer, zo vragen de leden van voornoemde fractie. Is voor de realisering van uw doelstelling, namelijk het voorkomen van meervoudige bevraging van de onderwijsinstellingen en verbetering van dienstverlening aan burgers en instellingen, een fusie van de IB-groep en CFI noodzakelijk. Konden deze doelstellingen niet op een andere manier worden gerealiseerd, zo willen de leden tenslotte weten.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de nieuwe dienst de naam DUO krijgt. De leden constateren dat met name de naam van de IB-groep praktisch als een merk geldt in de onderwijswereld en onder studenten. Kan de regering aangeven hoe zij ervoor zorgt dat de gebruikers van de uitvoerende dienst, met name het onderwijsveld en de studenten, in voldoende mate en tempo bekend raken met deze naam? Deze leden hebben zeker nog twijfels bij de naam DUO als een herkenbaar «merk» richting mensen die met de dienstverlening van deze organisatie te maken zullen krijgen. De leden zijn van mening dat een goede naam voor deze belangrijke uitvoeringsorganisatie van groot belang is. Zij stellen een prijsvraag voor om een meer pakkende en tot de verbeelding sprekende naam te komen. Het is naar de mening van de leden van belang dat er een serieuze, duurzame naam komt die bijdraagt aan een positief imago van

deze nieuwe organisatie. Een frisse start vraagt om een frisse naam. Kunnen de leden erop rekenen dat de regering dit zal doen, zo vragen zij. De leden wil voorts graag een toelichting van de regering op de wijze waarop zal worden omgegaan met de ministeriële verantwoordelijkheid die van toepassing zal zijn bij het invoegen van deze nieuwe organisatie in de ambtelijke dienst. Hoe wordt voorkomen dat de minister zich met ieder uitvoerende zaak kan bemoeien en hoe wordt voorkomen dat de minister gedwongen wordt zich met iedere uitvoerende zaak te bemoeien, zo vragen de leden.

De leden van de SP-fractie vragen waarom er niet voor gekozen is de uitvoerende taken die nu bij de DUO komen te liggen, direct bij het ministerie van OCW te leggen. Op wat voor manier legt de baten-lastendienst verantwoording af aan het ministerie? Op wat voor manier verandert het toezicht van de Tweede Kamer op de nieuwe baten-lastendienst ten opzichte van de huidige Cfi en IB-Groep?

De leden merken op dat ondanks de fusie tussen CFI en IB-Groep, er wel twee locaties blijven bestaan. Wat is hiervan de meerwaarde, willen zij weten. Blijven de twee locaties ook op lange termijn bestaan? Hoe zorgt de regering voor goede communicatie tussen beide vestigingen? Zal de vestiging in Zoetermeer vooral taken uitvoeren die vroeger door het CFI werden gedaan en de vestiging in Groningen taken die nu nog worden uitgevoerd door de IB-Groep? DUO krijgt een groot takenpakket. Hoe voorkomt de regering dat DUO een al te bureaucratische instelling wordt? Er zijn nog altijd veel klachten over de dienstverlening van de IB-Groep. Wordt de dienstverlening van DUO vergelijkbaar met de IB-Groep? Hoe zorgt de regering dat DUO een klantvriendelijke instantie wordt? Deze leden vragen of de regering kan garanderen dat de fusie tussen de IB-Groep en het Cfi niet ten koste gaat van de dienstverlening, niet op lange termijn, maar ook niet tijdens de fusie zelf.

Voorts merken de leden op dat de fusie met Cfi plaatsvindt vanaf 1 januari 2010. De minister merkte tijdens het algemeen overleg op 24 juni 2008 (Kamerstuk 24 724, nr. 78) op dat de problemen die spelen op het gebied van service, dan opgelost zouden zijn. Is dit nog steeds de doelstelling? Hoe staat het met de voortgang van de effecten van het aanvalsplan voor de productieproblemen binnen de Klantenservice IB-groep, zo vragen deze leden.

De leden van de VVD-fractie merken op dat met de oprichting van de nieuwe organisatie DUO de positie van de IB-groep als zelfstandig bestuursorgaan wordt opgeheven. In 1994 is de IB-groep verzelfstandigd als ZBO omdat het een organisatie is die strikt regels uitvoert en ministeriële bemoeienis met individuele gevallen onwenselijk is. De regering stelt nu dat deze redenering niet langer valide is en hetzelfde doel ook via een baten-lastendienst bereikt kan worden. Kan de regering dit toelichten? Waarom is de toenmalige reden niet langer valide? Er is bij de IB-groep immers toch nog steeds sprake van een regelgebonden uitvoering, waarbij de minister zich niet met individuele gevallen hoort te bemoeien, zo vragen de leden.

Het opheffen van de status van de IB-groep als ZBO betekent dat alle beschikkingen van de IB-groep direct onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister zullen vallen. Verwacht de regering dat dit zal leiden tot extra (politieke) discussie over individuele dossiers? Hoe wordt de rechtspositie van deelnemers gewaarborgd nu de minister discretionaire bevoegdheid krijgt om in individuele gevallen te besluiten? Hoe wordt willekeur en rechtsongelijkheid voorkomen, willen deze leden weten. De IB-groep en Cfi zullen formeel samengaan in één organisatie. De regering lijkt in de praktijk echter de mogelijkheid open te houden voor de organisaties om op een aantal punten toch hun eigen weg te gaan. Deze leden hebben begrepen dat zowel de directie van Cfi als die van de

IB-groep weliswaar een positief advies hebben gegeven over het voorgedde besluit tot fusie, maar wel voorwaarden hebben gekoppeld aan de verdere uitwerking van de fusie. Welke voorwaarden waren dit precies? Aan welke voorwaarden is de regering wel en aan welke voorwaarden is de regering niet tegemoet gekomen, zo willen deze leden weten. Waarom blijven beide locaties in Zoetermeer en Groningen behouden, vragen de leden vervolgens. Was dit het gevolg van onderhandelingen met beide directies en/of vakbonden? In hoeverre hebben werkgelegenheidseffecten voor beide steden een rol gespeeld? Is het juist dat het aantal arbeidsplaatsen als gevolg van de fusie niet zal afnemen? Zo ja, hoe is dit mogelijk terwijl de doelstelling van het wetsvoorstel luidt om doelmatiger en minder bureaucratisch te werken? Zou dit dan niet ook een besparing van arbeidsplaatsen moeten opleveren? Tot slot merken de leden op dat de regering ervoor kiest om het Cfi en de IB-groep te laten fuseren tot één organisatie onder directe verantwoordelijkheid van de minister: de nieuwe organisatie DUO. Zijn nog andere namen overwogen voor deze organisatie? Zo ja welke, zo vragen de leden van deze fractie.

3. Het basisregister onderwijs en de verwerking van Persoonsgegevens

De leden van de CDA-fractie wijzen er op dat door de intrekking van de Wvi de wettelijke status voor het basisregister onderwijs ontvalt. Deze wordt nu ondergebracht bij de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) en valt daarmee rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van de minister. Voor de leden was het niet duidelijk wie dan precies deze taak gaat uitvoeren. Zal dat de DUO zijn of zal een ander onderdeel van het departement deze taak op zich gaan nemen?

4. Gevolgen voor het personeel

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering aan kan geven hoe het kan dat er geen efficiencyvoordelen verwacht worden door de samenvoeging van de IBG en Cfi? Waarom leidt dit niet tot een afname van het aantal arbeidsplaatsen? Kan de regering ook aangeven hoeveel arbeidsplaatsen er achterblijven in Zoetermeer, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vragen in hoeverre de fusie gevolgen zal hebben op het aantal externen. Hoeveel externen zijn er nu in dienst van de IB-Groep en Cfi en wat zijn daarvan de kosten? Wat is het verwachte aantal externen dat bij DUO gaat werken en wat de kosten, zo vragen de leden van voornoemde fractie.

De leden van de VVD-fractie vragen of het waar is dat als gevolg van het wetsvoorstel arbeidsplaatsen verschuiven van Zoetermeer naar Groningen, maar dat van gedwongen verplaatsing van personeel geen sprake is. Om hoeveel arbeidsplaatsen gaat het, willen de leden weten. Ook vernemen zij graag hoe de regering werknemers gaat prikkelen om vrijwillig te wisselen van standplaats? Hoe wordt de werk-naar-werkgarantie ingevuld voor de Cfi-personeelsleden die hun werk niet willen volgen? Hoeveel werknemers willen naar verwachting hun baan niet volgen, zo vragen de leden.

Voorts willen de leden weten of het waar is dat werknemers van een ZBO over het algemeen andere (betere) arbeidsvoorwaarden genieten dan ambtenaren. Zullen de huidige arbeidsvoorwaarden worden overgenomen, of komen de medewerkers van de IB-groep onder de ambtenaren cao te vallen? Zullen nieuwe medewerkers van de nieuwe uitvoeringsorganisatie onder andere arbeidsvoorwaarden binnenkomen, dan de

huidige medewerkers genieten? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet, vragen de leden.

5. Consultatie

De leden van de VVD-fractie willen weten waarom de PO-raad, VO-raad, MBO-raad, HBO-raad en VSNU wel geconsulteerd zijn over het wetsvoorstel, en de studentenbonden niet, terwijl studenten belangrijke «klant» van de IB-groep zijn, die de beste service verdienen. Waarom zijn ook geen organisaties rond inburgering geconsulteerd, terwijl de IB-groep wel verantwoordelijk is voor inburgeringscursussen, zo vragen de leden van deze fractie.

6. College bescherming persoonsgegevens (Cpb)

De leden van de VVD-fractie merken op dat het Cpb haar zorgen heeft geuit over het feit dat door de intrekking van de wet verzelfstandiging informatiseringsbank de bepalingen over het basisregister onderwijs (Bron) worden overgeheveld naar de WOT terwijl de WOT daarbij niet van naam verandert. Dit zou kunnen leiden tot onduidelijkheid voor potentiële betrokkenen. Aan de wet zou niet te zien zijn dat zij ook bepalingen over het Bron bevat. Waarom is er niet voor gekozen om de naam van deze wet aan te passen, óf om met een eigen wet voor het Bron te komen, waardoor wél duidelijkheid wordt gecreëerd, vragen de leden.

7. Financiële gevolgen

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de structurele financiële gevolgen van de samenvoeging worden ingezet ten behoeve van de verbetering van de dienstverlening van de nieuwe organisatie. Kan de regering aangeven hoe hoog de verwachte financiële gevolgen kunnen zijn. Aan welke concrete verbeteringen in de dienstverlening wordt gedacht, zo willen deze leden weten.

De leden van de SP-fractie merken op dat de schaafeffecten van de fusie worden geïnvesteed in DUO. Hoe groot zijn deze schaafeffecten, zo willen zij weten. Wat zijn de exacte kosten van de fusie? Welk deel van dit geld wordt betaald uit het project «Vernieuwing van de Rijksdienst» en hoeveel door OCW? Uit welke OCW-post is dit bedrag afkomstig? Hoe hoog zijn de programmakosten en hoe hoog de uitvoeringskosten, zo vragen deze leden.

De leden van de VVD-fractie merken op dat het wetsvoorstel gericht is op doelmatiger werken. Toch verwacht de regering geen structurele (positieve) financiële gevolgen voor het Rijk. Schaafeffecten van de fusie zullen worden geïnvesteed in de DUO om kwaliteit van dienstverlening te verbeteren. De leden willen weten welke schaafeffecten dit in absolute cijfers zijn. Welke besparing kan jaarlijks gerealiseerd worden? Ook vernemen de leden graag in welke verbeteringen het geld zal worden geïnvesteed.

Wat is het transitiebudget dat nodig is voor verplaatsing van stafdiensten van Zoetermeer naar Groningen en de integratie van informatiehuishoudingen van de twee organisaties in één nieuwe baten-lastendienst? In de memorie van toelichting staat dat de dekking voor dit budget voor een deel gevonden wordt in het kader van vernieuwing rijksdienst en voor een deel binnen de begroting van OCW. Om welke absolute bedragen gaat het hier, zo vragen de leden. Hoeveel geld moet nog gevonden worden op de begroting van OCW? Is dat inmiddels al gevonden? Zo ja, op welke posten, willen deze leden weten.

8. Uitvoeringsgevolgen

De leden van de VVD-fractie merken op dat de IB-groep heeft aangegeven de invoering per 1 januari 2010 haalbaar te achten. Dit betekent dat voor die datum verhuisd moet zijn en moet zijn overgegaan op een andere administratieve organisatie. Wat voor gevolgen heeft dit voor de dienstverlening van de IB-groep? Zoals bekend is de dienstverlening van de IB-groep al een tijd beneden peil. Vanaf medio 2007 zijn bij de klantenservice van de IB-groep achterstanden ontstaan bij het afhandelen van primaire verzoeken, informatievragen, klachten en bezwaarschriften. Eind vorig jaar is al een pakket maatregelen getroffen om dit te verbeteren, maar dat heeft tot onvoldoende resultaten geleid. Er is vervolgens een taskforce ingesteld om de Directie klantenservice te verbeteren, met de eerste voorzichtige resultaten. Is het waar dat de situatie thans nog verre van optimaal is? Welke gevolgen heeft de voorgestelde fusie voor de lopende verbeteringsoperatie? Kan de regering toezeggen dat de fusie (inclusief de overgangperiode) geen negatieve gevolgen zal hebben voor de kwaliteit van dienstverlening en dat de ingezette verbeteringen onverminderd door zullen gaan, zo vragen de leden van voornoemde fractie.

9. Administratieve lasten

De leden van de PvdA-fractie merken op dat het voorliggende wetsvoorstel geen gevolgen heeft voor de administratieve lasten van de burger. Deze leden waren in de veronderstelling dat juist een van de redenen voor samenvoeging het vergroten van het gemak voor de burger was. Kan de regering aangeven op welke wijze de burger gemak heeft van de samenvoeging van deze organisaties tot de nieuwe organisatie, zo vragen zij.

De leden van de VVD-fractie merken op dat de administratieve lasten voor onderwijsinstellingen (omdat ze in hun administratie de NAW gegevens van Cfi en IB-groep moeten veranderen in die van DUO) € 92 000 bedragen. Geldt dit voor alle onderwijsinstellingen samen? Zo ja, hoeveel is dit gemiddeld per instelling, zo willen de leden weten.

10. Overig

De leden van de SP-fractie wijzen op het algemeen overleg van 8 oktober 2008 (Kamerstuk 24 724, nr. 82) waar de minister het volgende opmerkte: «De Raad van toezicht van de IB-Groep blijft op mij politieke druk uitoefenen voor meer budget omdat er grenzen zijn aan wat de politiek wil.» Is de Raad van toezicht deze mening nog steeds toegedaan? Wat is de mening van de Raad van toezicht over het budget dat gereserveerd staat voor DUO?

De leden van de VVD-fractie stellen dat de fusie van de IB-groep en Cfi in DUO zal betekenen dat de herkenbare huisstijl van de IB-groep zal verdwijnen en gebruikers geconfronteerd worden met een nieuwe organisatie. Op welke wijze gaat de regering hierover met gebruikers communiceren? Is er een apart communicatieplan voor instellingen en voor deelnemers? Zal er een nieuwe website komen? Hoe komt het nieuwe «loket» er uit te zien? Zal dit ook een digitaal loket zijn? Op welk bedrag worden de voorlichtings- en communicatiekosten geraamd, zo vragen deze leden.

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve